

Avondmaal des Heren

GIJ kunt niet de beker van Jehovah en de beker van de demonen drinken; GIJ kunt niet aan „de tafel van Jehovah” en aan de tafel van de demonen deel hebben. (1 KORINTHIËRS 10:21)

JW .ORG Jehovah's Getuigen Nederlands

HOME WAT DE BIJBEL LEERT PUBLICATIES NIEUWS OVER ONS AANMELDEN

VEELGESTELDE VRAGEN

- BIJBELCURSUS
- BIJEENKOMSTEN
- HERDENKING
- CONGRESSEN
- ACTIVITEITEN
- KANTOREN & RONDLEIDINGEN
- CONTACT

TAAL ARTIKEL
Nederlands

Waarom vieren Jehovah's Getuigen het Avondmaal des Heren op een andere manier dan andere religies?

00:00 08:25

DOWNLOADEN MP3

***** w72 3/15 p. 167 The Year's Greatest Celebration—Will You Be There? *****

“Therefore, anyone deliberately staying away from this celebration, on March 29, does well to consider this question:

If willful disregard of the ancient Passover was punishable by death, would not a more severe punishment be meted out to one who spurns the Lord's Evening Meal, trampling on the provision represented by the bread and wine?

Surely you will want to accept the invitation to be present for this celebration and, in faith, accept the provision of Jesus' ransom sacrifice.—Num. 9:13; Heb. 10:26-31”.

In de Nederlandse uitgave van de Wachttorens stond de vraag over wat de gevolgen zijn wanneer niet aan het avondmaal deelgenomen wordt, een jaar later namelijk in De Wachttorens van 1 April 1973.

***** w73 1/4 blz. 214 De belangrijkste viering van het jaar — Zult u er aanwezig zijn? ****

“Iedereen die opzettelijk verzuimt deze viering op 17 april bij te wonen, doet er derhalve goed aan deze vraag te beschouwen:

Indien opzettelijke veronachtzaming van het vroegere Pascha met de dood werd gestraft, zal er dan niet een veel zwaardere straf worden toegediend aan degene die het Avondmaal des Heren veracht en de voorziening die door het brood en de wijn wordt afgebeeld, met voeten treedt?

U zult de uitnodiging om deze viering bij te wonen, stellig willen aanvaarden en de voorziening van Jezus' loskoopoffer willen accepteren. — Num. 9:13; Hebr. 10:26-31”.

Dus volgens het Wachttorengenootschap is het Avondmaal afwijzen zwaarder dan de doodstraf.

Er bestaat een *oud satanisch ritueel* waarbij mensen *de symbolen* van het bloed (wijn) en het lichaam (brood) van Jezus Christus, bewust weigeren.

Jezus Christus de Zoon van De Almachtige God Jehovah liet zich offeren in het jaar 33 om terug te betalen als een losprijs wat Adam in Eden vergooid had, namelijk volmaakt menselijk leven.

Door dit laatste en volmaakte menselijk offer van Jezus Christus is het mogelijk geworden dat de mensheid ooit weer eeuwig in volmaaktheid en in harmonie met elkaar en hun Schepper kunnen leven.

Aan mensen die geloof stellen in dit *volmaakte en laatste offer*, vroeg Jezus Christus de wijn en brood te eten en drinken welke symbool staan voor zijn geofferde bloed en lichaam met de woorden: **"Blijft dit tot een gedachtenis aan mij doen"**.

Hieronder twee voorbeelden van organisaties die hun volgelingen bijeenbrengen voor een avondmaal en daarbij in werkelijkheid dit oude satanische ritueel laten uitvoeren.

De eerste organisatie is die van de vrijmetselarij. Hieronder een ex-vrijmetselaar aan het woord die uitlegt hoe onder vrijmetselaars een ritueel opgevoerd wordt waarbij mensen brood en wijn aangeboden krijgen.

Let eens op waar het brood en de wijn uit bestaat.

Bekijk onderstaand video gedeelte alsjeblieft eens waar de ex-vrijmetselaar uitlegt hoe "het soort van avondmaal" als ritueel uitgevoerd werd:

<http://www.youtube.com/watch?v=BKRyHBwXto4&t=2m17s>

Duidelijk is het feit, dat vrijmetselaars het avondmaal symbolisch herdenken en daarbij gebruik maken van de symbolen die Jezus lichaam en bloed zouden moeten symboliseren.

Ze weigeren het lichaam van Jezus niet in de zin dat ze het brood en de wijn **bewust onaangeroerd** laten. Integendeel. Alleen is de wijn in werkelijkheid wijnazijn, en het brood word met zout gegeten.

In geval van vrijmetselaars zijn de symbolen *niet correct*. Ongezoete wijn en ongezuurd brood zijn passend om tijdens het Avondmaal des Heren te gebruiken. Wijnazijn en brood met zout zijn als symbolen die het lichaam van Onze Koning Jezus Christus moeten symboliseren niet passend.

Vergelijk onderstaande instructies van een ander genootschap:

Ongezuurd brood: Er mag enkel brood worden gebruikt dat alleen van tarwebloem en water is gemaakt, zoals ongezoeten joodse matses. Gebruik geen matses waaraan ingrediënten zoals zout, suiker, mout, eieren of uien zijn toegevoegd. U kunt uw eigen ongezuurde brood maken aan de hand van het volgende recept: Vermeng anderhalf kopje tarwebloem (gebruik indien dit niet verkrijgbaar is bloem van rijst, maïs of een andere graansoort) met één kopje water en maak hiervan een vochtig deeg. Rol het deeg vervolgens uit tot het zeer dun is. Leg het op een bakplaat en prik er met een vork flink wat gaatjes in. Bak het in een hete oven totdat het droog en knapperig is.

Wijn: Gebruik een onversneden rode druivenwijn zoals een chianti, bourgogne of bordeaux. Vermijd dessertwijnen waaraan wijnalcohol is toegevoegd of die met brandewijn zijn vermengd, zoals sherry, port of muskadel. Gebruik geen wijnen waaraan specerijen of kruiden zijn toegevoegd, zoals Dubonnet en andere wijnen die als aperitief worden gebruikt. Een eigengemaakte rode wijn mag ook worden gebruikt indien deze niet gezoet of gekruid is en er geen wijnalcohol aan is toegevoegd.

Bron: Wachttorenen 15 Februari 1985

Vrijmetselaars worden door dit ritueel dus op het verkeerde been gezet in geval zij oprecht *het Avondmaal des Heren zouden willen gedenken*. In werkelijkheid weigeren ze als het ware Jezus lichaam door ongepaste symbolen te gebruiken.

De tweede organisatie is het Wachttorengenootschap. Deze organisatie laat *sommige* van haar volgelingen gebruik maken van gepaste symbolen tijdens het Avondmaal des Heren.

Het avondmaal wordt ook wel de Gedachtenisviering genoemd en wordt elk jaar op 14 Nisan door Jehovah`s Getuigen herdacht na zonsondergang.

Het Wachttorengenootschap schrijft in één van haar uitgaven, ik citeer:

“Een letterlijke maaltijd, ter herinnering of gedachtenis aan de dood van de Heer Jezus Christus. Aangezien het de enige gebeurtenis is die christenen volgens de bijbel moeten gedenken, wordt ze terecht ook de Gedachtenisviering genoemd. Soms wordt de gebeurtenis als „de maaltijd des Heren” aangeduid. — 1Kor 11:20, GNB (it-1 blz. 198 Avondmaal des Heren).

En meer recent in de Wachttore van 15 Januari 2015:

¹² Paulus vergeleek de Gedachtenisviering met een maaltijd die samen met anderen wordt gebruikt, en waarschuwde: ‘Gij kunt niet de beker van Jehovah en de beker van de demonen drinken; gij kunt niet aan “de tafel van Jehovah” en aan de tafel van de demonen deel hebben’ (1 Kor. 10:16-21). Als iemand die van de symbolen gebruikt een ernstige zonde heeft begaan, moet hij hulp zoeken bij de ouderlingen. (Lees Jakobus 5:14-16.) Als zo iemand ‘vruchten voortbrengt die bij berouw passen’, dan toont hij geen minachting voor Jezus’ offer als hij tijdens het Avondmaal van de symbolen gebruikt (Luk. 3:8). **Wachttore 15-01-2015 blz.16 par.12**

Een letterlijke maaltijd dus volgens het Wachttorengenootschap. Een letterlijke maaltijd waar wereldwijd miljoenen christelijke mensen voor uitgenodigd worden.

Nu het punt waarbij *miljoenen oprechte christenen* schuldig gemaakt worden aan het **ACTIEF WEIGEREN** van de symbolen die het lichaam van Jezus Christus betekenen. Geheel in lijn met dat oude satanische ritueel welke bestaat uit het actief weigeren van Jezus lichaam.

Op 14 Nisan, in 2016 is dat op 23 maart na zonsondergang, komen een paar miljoen oprechte christenen samen op “een letterlijke maaltijd, ter herinnering of gedachtenis aan de dood van de Heer Jezus Christus.”

Vergelijk eens dit citaat uit de dagtekst - *Bestudeer dagelijks de Schrift 2023* - van Donderdag 30 maart 2023:

*"De andere schapen vinden het fijn **als toeschouwers** bij de Gedachtenisviering te zijn en over hun hoop na te denken. . . . Wat is het voor **de miljoenen toeschouwers op het Avondmaal** geweldig zich een voorstelling te maken van de . . ."*

Al deze christenen krijgen die avond persoonlijk het brood en de wijn aangereikt. Nadat aan het begin van de stoelen rijen geselecteerde mannen de eerste persoon aan zijn kant van het brood "bediend", geeft deze persoon het brood vervolgens onaangeroerd door en bediend op zijn/haar beurt de broeder, zuster, kind of gast naast zich. Die vervolgens op zijn/haar beurt het brood ook onaangeroerd doorgeeft en de christen naast zich bedient, tot alle aanwezigen de kans hebben gekregen het symbolische lichaam van Jezus te weigeren.

Wanneer het brood rondgegaan is na een gebed uitgesproken te hebben, word een glas rode wijn op dezelfde manier aangereikt en doorgegeven. Miljoenen aanwezigen wereldwijd weigeren op deze avond dus actief het lichaam van Jezus.

Deze oprechte christenen wordt geleerd dat alleen enkele overgebleven gezalfden die bij de 144.000 zouden horen van de symbolen gebruik mogen maken.

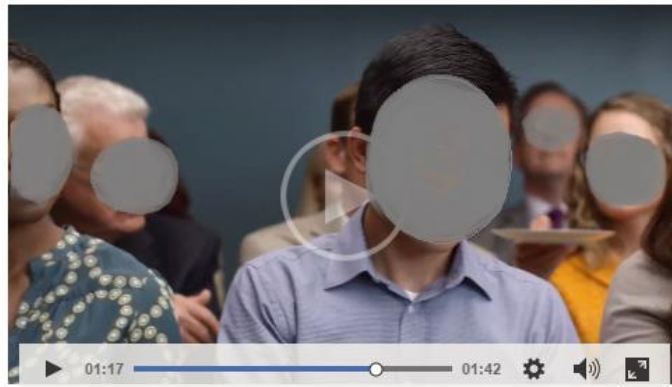
Bediend worden en aannemen

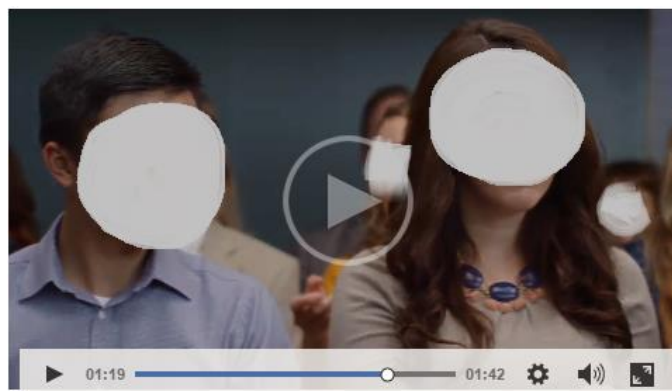
Ongebruikt doorgeven

In onwetendheid

. . . . Bewust Weigeren

Bron van bovenstaande scène van de door het Wachttorengenootschap georganiseerde herdenking van Jezus dood komen uit onderstaande video op de website van het Wachttorengenootschap:

<https://www.jw.org/nl/jehovahs-getuigen/herdenking/Herdenking-van-Jezus-dood/>

Hieronder een uitspraak van *Frederick W. Franz President van het Wachttorengenootschap* in de tijd dat op het hoofdbureau van het Wachttorengenootschap in New York meningsverschillen waren over het wel of niet gebruiken van het brood en de wijn door Christenen op het Avondmaal.

Dit hele ritueel van bewust het brood en de wijn weigeren komt niet voort uit harmonie en vrede binnen en buiten het besturende lichaam van Jehovah`s Getuigen maar komt voort uit strijd om de macht, verschil van mening en het toepassen van niet Bijbelse leringen door vooral de leiders binnen en achter de schermen van het Wachttorengenootschap.

Het boek *Gewetensconflict - geschreven door inmiddels overleden Raymond Franz voormalig lid van het besturende lichaam van Jehovah`s Getuigen* - gaat dieper in op deze verdeeldheid binnen het hoofdbureau van het Wachttorengenootschap.

"Zij zouden iedereen wel op één hoop willen vegen en Jezus Christus tot middelaar willen maken van elke Jan, Piet en Klaas."

Uitspraak Frederick W. Franz, President van het Wachttorengenootschap, November 1979

"They would merge everyone together and make Jezus Christ the mediator for every Tom, Dick and Harry."

Statement Frederick W. Franz President of the Watchtower Society, November 1979

Nederlandse vertaling van een commentaar die *Frederick W. Franz* President van het Wachttorengenootschap gaf, tijdens het bespreken van de dagtekst op 16 november 1979. Frederick W. Franz verklaarde tijdens zijn bespreking van de dagtekst die dag, dat sommige mensen vraagtekens plaatsten bij de opvatting van het Genootschap in een recente uitgave van de Wachttorenen (zie de *Wachttorenen van 15 juli 1979 blz. 31*). De uitspraak in het Nederlands is als volgt:

"Zij zouden iedereen wel op één hoop willen vegen en Jezus Christus tot middelaar willen maken van elke Jan, Piet en Klaas."

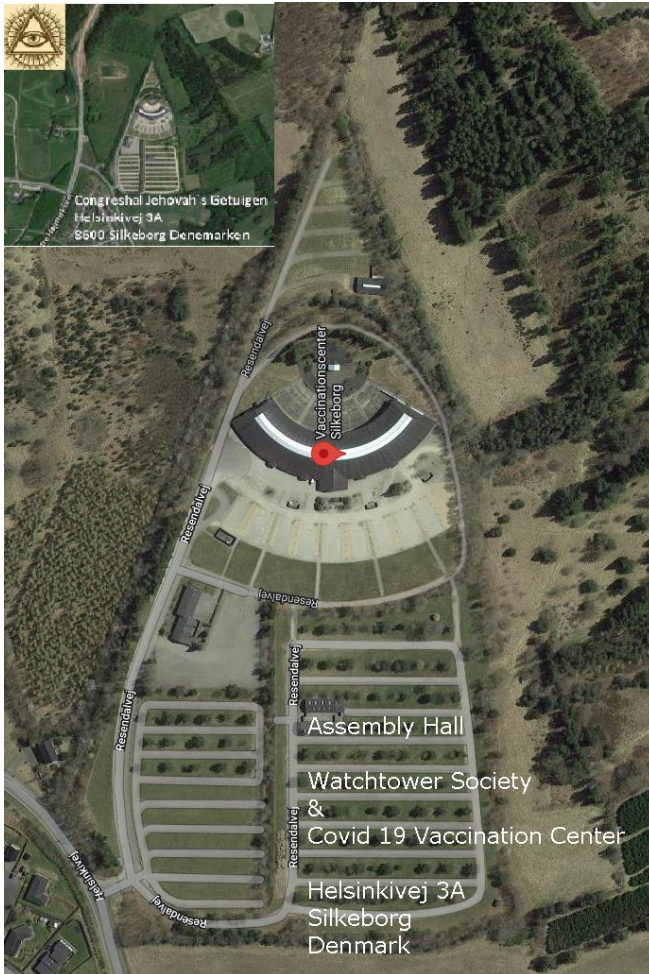
Of zoals Frederick W. Franz het letterlijk zei:

"They would merge everyone together and make Jezus Christ the mediator for every Tom, Dick and Harry." (*Bron: Gewetensconflict blz. 258,259*)

De "**zij**" en "**they**" waren geen tegenstanders, uitgesloten of inactieven maar Jehovah's Getuigen die vaak een groot deel van hun leven op het Hoofdbureau in Brooklyn New York (Bethel) dienden.

Nog een citaat uit het boek *Gewetensconflict* welke verband houdt met het wel of niet gebruik maken van de symbolen:

"Naar welke duidelijke uitspraak in de Schrift zou een lid van het Besturende Lichaam of iemand anders kunnen verwijzen en zeggen: Hier zegt de bijbel heel duidelijk: . . . Dat de hemelse hoop niet open staat voor een ieder die haar wil "aannemen", dat deze (sinds 1935) is vervangen door een aardse hoop en dat de woorden van Christus met betrekking tot de symbolen van het brood en de wijn: "Blijft dit tot een gedachtenis aan mij doen", niet van toepassing zijn op alle mensen die hun vertrouwen in zijn loskoopoffer stellen? Welke bijbel teksten doen zulke uitspraken?" (Gewetensconflict blz.312)

Mijn conclusie van al het bovenstaande in dit document – en ik nodig iedereen die dit leest uit, een persoonlijk onderzoek naar de waarheid ervan in te stellen – is dat de twee genootschappen, die van de Vrijmetselarij en het Wachtstorengenootschap vele oprechte mensen en christenen misleiden door hen oude satanische rituelen uit te laten voeren.

Overigens werd een paar dagen na het verspreiden in verband met de Covid 19 prikken *Brief2022* (<https://jehovah.nu/brief2022.pdf>), **Antony Morris III** door het Wachtstorengenootschap uit het *Besturende Lichaam* verwijderd.

Of het met elkaar te maken heeft gehad daarvoor houd ik Mattheüs 10:26 in gedachten.

Rijk Janssen
Nederland
jehovah.nu

~~~~~

Hoe ware en oprechte christenen correct de dood van hun Heer Jezus Christus zouden kunnen herdenken, hieronder uitgelegd door Elle Wiltjer en Maarten de Bruin.

Waarom het Avondmaal niet eenmaal per jaar op 14 Nisan herdacht hoeft te worden, maar gerust zo dikwijls als je samenkomt op elke willekeurige datum in het jaar, staat hier mooi uitgelegd.

CITAAT Maarten de Bruin op zijn Schriftstudies.tk :

"Erg onthullend is met betrekking tot Handelingen 20:7 de factor tijd volgens 20:6.

Kort voordien had Paulus met zijn metgezellen te Filippi het joodse feest der ongezuurde broden meegemaakt dat op 14 Nisan begon met de Paschaviering. Blijkbaar had die datum voor christenen toen al geen speciale betekenis meer, want ca. 2 ½ week later wordt in Troas gewoon de gedachtenis aan Jezus' dood gevierd.

Dit spoort met het feit dat christelijke aanbidders God in geest en waarheid aanbidden en daarin is geen plaats meer voor "de zwakke en armzalige elementaire dingen", d.w.z. voor een aanbedding die met zichtbare, tastbare zaken heeft te maken, zoals een vaste plaats waar zich gewoonlijk een heiligdom bevindt en waar op een nationale basis de godheid gediend/vereerd wordt en op een voorgeschreven wijze tal van rituele handelingen worden verricht, gewoonlijk ook nog gebonden aan bepaalde datums, dus in samenhang met de loop van de hemellichamen.

Vergelijk hiervoor Johannes 4:19-24 en Galaten 4:3, 8-11".

BRON: <http://schriftstudies.tk/studies/08-Afzonderlijke-onderwerpen/03-Blijft-dit-tot-een-gedachtenis-aan-mij-doen>

WANT ZO DIKWIJLS
ALS GIJ DIT BROOD EET EN DEZE BEKER DRINKT,
BLIJFT GIJ DE DOOD DES HEREN VERKONDIGEN,
TOTDAT HIJ GEKOMEN IS.
1 KORINTHIËRS 11:26

WAAROM HIELD DE APOSTEL PAULUS
SAMEN MET DE CHRISTENEN IN TROAS
RUIM TWEE WEKEN NA 14 NISAN HET AVONDMAAL?

ZIE HANDELINGEN 20:6,7

*** RBIS HANDELINGEN 20:7 *** LETT.: „OM BROOD TE BREKEN.“

~~~~~

Tot slot hieronder een uitleg en zienswijze van [Elle Wiltjer](#) betreft de Gedachtenisviering, het Avondmaal des Heren, welke hij schreef naar aanleiding van vragen over het gebruik van het brood en de wijn tijdens deze herdenkingen die Jezus Lichaam betekenen.

De Gedachtenisviering en 1 Kor. 10:1-22.

Elle Wiltjer

Ieder heeft zo z'n eigen verantwoordelijkheid en zienswijze wat betreft het wel of niet meedoen, eten en drinken, aan het viëren en verkondigen van de dood des Heren (1 Kor. 11:26), dat is duidelijk. Door wat ik schrijf wil ik dan ook niemand pressen om wel of niet mee te doen in wat voor zin of op wat voor manier ook. Ik breng slechts mijn mening naar voren.

Ik wil in het algemeen een lans breken in deze zaak, door *1 Kor. 10:1-22* aan te tippen, waar in vers 1-4 naar voren komt dat er een gemeenschappelijkheid bestond bij de natie Israël, hoewel er naast het gewone volk tevens een aparte priesterstam en priesterschap was. Ze waren allen in dezelfde situatie, nl. onder de wolk en vuurkolom (*Exod. 13:21-22*), ze gingen allen door de zee (*Exod. 14:22-29*), ze lieten zich allen in dit alles dus als het ware in Mozes "dopen", "onderdompelen", anders gezegd, ze werden "overgezet", "ondergebracht", "geplaatst" "in Mozes", terwijl ze allen hetzelfde geestelijke voedsel aten, het "manna" (*Exod. 16:15, 35*), en allen dezelfde geestelijke drank dronken (*Exod. 17:6 en Num. 20:11*), want zij dronken uit een geestelijke rots welke met hen mee ging op hun weg door de zee en door de woestijn, en die rots stelt de Christus, de Gezalfde, voor.

Het vooraf schaduwde de Christus, Jezus (*Joh. 6:48-59*).

Er was gemeenschappelijkheid, zegt Paulus, niet de ene groep gelovigen wél en de andere groep gelovigen niet! In de verzen 5-14 gaat Paulus dan in op wat er gebeurde met dat volk, nl. ze verlieten het goede pad en gingen de zijsporen op, met verderf tot gevolg.

In vers 15-22 (*vooral vers 16-18*) benadrukt Paulus dan het vieren van de dood van Jezus, waarin hij wederom het heeft over de gemeenschappelijkheid die er moet bestaan tussen de Christus, wiens lichaam en bloed als het ware gegeten wordt (*net als het geestelijke voedsel en de geestelijke drank in de verzen 1-4*) en degenen die van Christus zijn, degenen die in hem geloven. Hij stelt in vers 16 twee retorische vragen, nl. of de beker der dankzegging waarover de dankzegging wordt uitgesproken, een gemeenschap is, gemeenschap betekent, met het bloed van Christus, en of het brood dat gebroken wordt, een gemeenschap is, gemeenschap betekent, met het lichaam van Christus. Het antwoord is: Ja! Het antwoord ligt erin opgesloten.

Het was nl. zo dat als men in Israël een offer bracht en mee at van dat offer, men gemeenschap had met het altaar waarop het werd gebracht. Het eten van het offer was iets persoonlijks, én iets gemeenschappelijks. Het offer wat Jezus bracht is kennelijk een gemeenschapsoffer.

Zoals de Israëlieten állen werden "*gedoopt*" of "*overgezet*" of "*ondergebracht*" in Mozes, zo zijn alle christenen "*gedoopt*", "*overgezet*" of "*ondergebracht*" in Jezus als de Christus. Ook de christenen zijn allen in dezelfde situatie (*Gal. 3:26-29*).

Als wij dus drinken van de Beker des Heren (*de vrucht van de wijnstok*) en eten aan de Tafel des Heren (*het ongezuurde brood*), dán hebben wij daarin en daarmee gemeenschap met de Heer. Eten en drinken wij er niet van dan hebben wij daarin géén gemeenschap met de Heer en zijn offer. Dát volgt uit hetgeen Paulus zegt in het 10e hoofdstuk van 1 Kor.

Dit is wat ik begrijp van Paulus' uiteenzetting in 1 Kor. 10 over het gemeenschappelijke karakter van Jezus als de Christus en zijn op Golgotha gebracht offer, wat alle andere offers insluit en uitsluit, en daarmee de vergeving van onze zonden (*Hebreeën heel hoofdstuk 10*).

Het gaat bij het eten en drinken van het ongezuurde brood en de vrucht van de

wijnstok niet over een van elkaar verschillende bestemming of bestaanswijze in de toekomst. Deze betekenis wordt er met de haren bijgesleept, maar daar moet mijns inziens niet aan gedacht worden. Het gaat om het opvolgen van een wens die onze Heer en Redder heeft uitgesproken vlak voordat hij werd gevangen genomen en gedood.

Het gaat om een geloofsdaad (*net als de doop*) en het geloof in de vergeving van zonden door het geloof in Jezus en in zijn op Golgotha gebracht offer. Door ervan de eten en te drinken verkondigt, proclameert men aan God de Vader en aan Jezus, maar ook aan alle aanwezigen op zo'n Avondmaal bijeenkomst, of dat nu thuis is of in een gemeente-bijeenkomst, dat men wérkelijk in woord en daad erin gelooft.

Er wordt wel eens gewaarschuwd door sommigen dat men zich bij het Avondmaal een oordeel kan eten en drinken. En dat is ook zo (*1 Kor. 11:27*). Dat is als men, zoals de Korinthische broeders en zusters, niet onderscheidt wat "*het lichaam*" is. Wat is "*het lichaam*"? Mijns inziens is dat zowel het Lichaam en Bloed van Jezus, als de Gemeente als Lichaam. Door op de manier zoals de gemeente Korinthe te eten en te drinken dacht men niet aan de gemeenschappelijkheid en de gemeenschap met Jezus en met elkaar. Ieder voor zich deed maar wat. Dáár waarschuwde Paulus voor, en dát mocht niet.

Door tegenwoordig te onderwijzen dat het eten en drinken slechts voor een uitgezochte groep is, waarmee men andere gelovigen in feite uitsluit van deze gezamenlijke gemeenschap met Jezus' lichaam en bloed, begeeft men zich mijns inziens ook op glad ijs. Nergens wordt in de bijbel gezegd dat het offer van Jezus slechts geldt voor een aparte groep gelovigen, afgescheiden van de anderen.

Het is niet verboden om gewoon thuis het Avondmaal te vieren met een matse en rode wijn. Als men zich niet, of niet meer kan vinden in de uitleg die er gegeven wordt over een twee bestemmingenleer en het (*volgens de WTG uitleg*) daarmee verbonden wel of niet gebruiken van het brood en de wijn, waardoor men de JG vergadering niet meer bezoekt, dan hoeft dat niet te betekenen dat men dan ook maar het Avondmaal voorbij moet laten gaan. Het was immers een wens van onze Heer om zijn dood te gedenken! Het voldoen aan die wens is niet afhankelijk van anderen, maar van onszelf, want het gaat in het christen-zijn in de eerste plaats om de persoonlijke relatie met God de Vader en met Jezus Christus, en daarnaast met de medegelovige die dat zelf ook wil!

~~~~~

Online Dutch: <https://jehovah.nu/gedachtenisviering.pdf>

Online English: <https://jehovah.nu/memorial.pdf>

*Wanneer mensen in groot gevaar verkeren
afkomstig uit een bron waarvan zij geen kwaad vermoeden,
of als zij door degenen die zij als hun vrienden beschouwen
worden misleid, is het dan onvriendelijk hen te waarschuwen?*

*Zij verkiezen het misschien geen geloof aan de waarschuwing te hechten.
Zij zijn er misschien zelfs wel gebelgd over.
Ontheft dat iemand echter van de morele verantwoordelijkheid die
waarschuwing te geven?*

Bron: Het tijdschrift De Wachttorens 1 mei 1974 bladzijde 259.